

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1326

Vragen van het lid **Becker** (VVD) aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *het bericht «Oxfam Novib: seksrapport ook in Nederland bekend»* (ingezonden 15 februari 2018).

Antwoord van Minister **Kaag** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) (ontvangen 1 maart 2018).

Vraag 1

Kent u het bericht «Oxfam Novib: seksrapport ook in Nederland bekend»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het onacceptabel is dat een organisatie die zegt op te komen voor mensenrechten ze vervolgens zelf schendt en dit in de doofpot stopt?

Antwoord 2

Wanneer bewezen is dat een dergelijke organisatie mensenrechten schendt, acht ik dit uiteraard onacceptabel. Tevens roep ik organisaties op om transparant te zijn, zowel over hun integriteitsbeleid en -procedures als in het geval van grensoverschrijdend gedrag of strafbare feiten door medewerkers.

Vraag 3

Is er direct of indirect (eventueel via de Verenigde Naties of de Europese Unie) Nederlands belastinggeld in het betreffende project van Oxfam in Haïti besteed? Zo ja, hoeveel en op welke wijze heeft Oxfam hierover aan het ministerie gerapporteerd?

Antwoord 3

Ja, er is Nederlands belastinggeld besteed bij de activiteiten van Oxfam Great Britain (GB) in Haïti. Oxfam Novib heeft EUR 15 miljoen ontvangen van de Samenwerkende Hulp Organisaties-actie «Help slachtoffers aardbeving Haïti». De totale opbrengst van deze actie was EUR 111 miljoen, waarvan EUR 41,7 miljoen door de Nederlandse overheid werd bijgedragen.

¹ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1649456/oxfam-novib-seksrapport-ook-in-nederland-bekend>

Van de EUR 15 miljoen is EUR 8,3 miljoen besteed via Oxfam GB, waarvan EUR 5,2 miljoen aan noodhulp in 2010 en EUR 1,6 miljoen in 2011 en EUR 1,4 miljoen aan wederopbouw. Deze bijdragen zijn door een externe audit gecontroleerd. Op verzoek van Oxfam Novib heeft de accountant de werkzaamheden over 2011 uitgebreid naar de uitgaven die zijn gedaan door het personeel van Oxfam GB dat beschuldigd werd van schendingen van de eigen gedragscode. De accountant heeft naast het rapporteren over de bevindingen van de reguliere controle, specifiek gerapporteerd over deze aanvullende werkzaamheden.

De audit toonde aan dat er geen fraude met programmamiddelen is gepleegd met hulp gelden. Het auditrapport van Oxfam GB is op 8 mei 2012 gedeeld met de Algemene Rekenkamer en het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Op 21 mei 2012 heeft de Algemene Rekenkamer in een brief aan Oxfam Novib laten weten dat *«bij zowel het onderzoek van Oxfam Groot-Brittannië als de accountantscontrole geen aanwijzingen van fraude zijn vastgesteld»* en dat de Algemene Rekenkamer daarmee «de zaak» als afgehandeld beschouwde.

Oxfam GB heeft tussen 1 januari 2010 en 31 december 2012 verschillende EU bijdragen gekregen van in totaal EUR 5 miljoen. Deze middelen werden vooral via EU noodhulporganisatie ECHO beschikbaar gesteld. Vanuit verschillende VN organisaties, waaronder UNICEF, WFP, WHO en IOM is in totaal EUR 1,9 miljoen bijgedragen aan de Oxfam GB activiteiten in Haïti.

Vraag 4

Klopt het dat het rapport over misstanden met seksueel misbruik door hulpverleners op Haïti al langer bekend was bij de top van Oxfam Nederland en dat zij hierover in 2012 aan uw ministerie hebben gerapporteerd?² Zo ja, welke mate van detail had de informatie die toen op het ministerie bekend was, met wie is deze informatie gedeeld en welke vervolgstappen zijn op basis van deze informatie ondernomen?

Antwoord 4

Zoals ook beschreven in de brief aan uw Kamer van 23 februari 2018 heeft Oxfam Novib op mijn verzoek een brief gestuurd, waarin een feitenrelaas is opgenomen, hieruit blijkt het volgende:

- Op 5 augustus 2011 is Oxfam Novib ingelicht over de start van het onderzoek naar een aantal medewerkers van Oxfam GB in Haïti. Het onderzoek is publiekelijk medegedeeld op 5 september 2011.
- Op 18 april 2012 heeft Oxfam Novib een geanonimiseerd intern onderzoeksrapport over de integriteitsschendingen door medewerkers van Oxfam GB gedeeld met het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Algemene Rekenkamer.
- Dit rapport bevat een beschrijving van de geconstateerde misstanden. Omwille van de privacy zijn de namen van de betrokken medewerkers in dit rapport onleesbaar gemaakt.
- Tevens wordt in het rapport aangegeven dat het geldende sanctiebeleid is toegepast (ontslag van verschillende medewerkers) en dat er geen fraude met programmamiddelen is geconstateerd.
- Dat er geen programmamiddelen voor oneigenlijk gebruik zijn aangewend wordt bevestigd in een auditrapport dat Oxfam Novib op 8 mei 2012 over de activiteiten van Oxfam GB heeft gedeeld met de Algemene Rekenkamer en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
- Dit wordt op 21 mei 2012 schriftelijk bevestigd door de Algemene Rekenkamer die de zaak daarmee als afgedaan beschouwde.

Zoals ik heb aangegeven in uw Kamer, heb ik zelf binnen het ministerie opdracht gegeven om de beschikbare documenten en informatie over deze zaak te verzamelen. Daartoe worden onder meer archieven geraadpleegd en personen benaderd die destijds bij de financiering betrokken waren. Doel is om na te gaan welke informatie het ministerie destijds heeft ontvangen van Oxfam Novib en wat het ministerie heeft gedaan met de ontvangen informatie.

Ik zal een externe partij bij dit onderzoek betrekken. Ik verwacht dat ik het eindrapport in de tweede helft van maart met uw Kamer kan delen.

² <https://www.oxfamnovib.nl/nieuws/brief-naar-het-ministerie-van-buitenlandse-zaken>

Vraag 5

Hoe verklaart u dat de verschrikkelijke situatie op Haiti heeft kunnen voortduren zonder te worden opgemerkt door de donoren van Oxfam, waaronder verschillende overheden?

Antwoord 5

Donoren, waaronder Nederland, zijn conform bovenstaande tijdelijk geïnformeerd over de misstanden op Haiti en over de stappen die Oxfam vervolgens heeft ondernomen jegens betrokken medewerkers. Of donoren eerder op de hoogte waren van de misstanden c.q. deze eerder hadden moeten opmerken, heb ik vooralsnog niet kunnen vaststellen.

Vraag 6 en 7

Op welke wijze ziet u erop toe dat NGO's die Nederlands belastinggeld ontvangen integer met middelen omgaan? Op welke wijze grijpt u in als zij dat niet doen? Worden zij door het ministerie verplicht interne misstanden te rapporteren? Zo nee, bent u bereid hen hiertoe te verplichten? Deelt u de mening dat ontwikkelingsgeld zou moeten worden teruggevorderd en/of worden gestopt als ontoelaatbaar gedrag of niet integer handelen van hulpverleners aan het licht komen? Zo ja, waarom zijn niet eerder voorstellen gedaan om dit daadwerkelijk effectief te kunnen doen en welke stappen onderneemt u om dit in de toekomst wel op effectieve wijze te kunnen doen?

Antwoord 6 en 7

Integere omgang met ontwikkelingsgeld staat al geruime tijd op de agenda en is gereguleerd in contracten, subsidiebeschikkingen en auditprotocollen. Financiële malversaties, of verdenkingen daarvan, worden direct gemeld aan het ministerie. Ook bestaan er heldere procedures voor terugvordering van onrechtmatige uitgaven.

Ook ten aanzien van overig, niet-financieel integriteitsbeleid kent het ministerie bepalingen in subsidiekaders. Deze zijn doorgaans echter generiek geformuleerd, zonder specificering van bijvoorbeeld seksueel grensoverschrijdend gedrag of machtsmisbruik. Dit maakt het complexer om in het geval van vermeende of bewezen misstanden op dit terrein over te gaan tot terugvordering of het opleggen van andere, juridisch onderbouwde sancties. Naar aanleiding van de in Haiti en andere crisisgebieden geconstateerde misstanden, heb ik binnen mijn departement opdracht gegeven om bestaande subsidiekaders, overeenkomsten en beschikkingen tegen het licht te houden en deze verder aan te scherpen voor wat betreft integriteitseisen. Uitgangspunt is een *zero tolerance* beleid voor seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het gaat dan onder meer om strikte gedragscodes met adequate consequenties. Ook verwacht ik dat elke organisatie mijn ministerie direct informeert over mogelijke misstanden begaan door eigen medewerkers of die van uitvoerende partners, bij de uitvoering van door mij gefinancierde activiteiten.

Bovenstaande zal onderwerp van het gesprek met de Nederlandse hulp- en ontwikkelingsorganisaties zijn dat ik op 6 maart a.s. op mijn ministerie heb belegd. Ik zal uw Kamer informeren over de uitkomst van dit overleg en over concrete maatregelen om subsidiekaders aan te scherpen.